

μαχῶν τῆς ἀνεξιρητησίας, ἀνέκυπτεν ἐν τῷ ἔαρι νεας ἀναβίωσεν, ὡς τὸ ἔαρ τῆς φύσεως ἐξέρχεται ἐρυθρόχρουν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ Ἡλίου. περιστέφοντος αὐτό.

Τὸ ἐν Ζαχύνθῳ Σχολεῖον, προσανάκρουσμα βαθυτέρας μελέτης, ἤρξατο ωχριάζον τῇ συστάσει τῆς περὶ τὰ 1824 Ἰονικῆς Ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ Φρεδερίκου Νόρθ Γουϊλφορδ, ἐξ οὗ ἀπήστραψεν δι φωτισμὸς τῶν Ἐλλήνων καταστήσαντος τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, τὴν φαεινὴν στολὴν τοῦ πνεύματος, ὡς κατέστησε τὴν ἀγαθὴν καὶ ἀγίαν αὐτοῦ ψυχὴν τὸ ἀπανύγασμα θείας ἐπινοίας δι' ἣς ἀντιλαμβάνονται καὶ διενεργοῦνται τοιαῦτα κοινωφελῆ καὶ ἔξοχα ἔργα.—‘Η Γουϊλφόρδειος Ἀκαδημία συγκαταλέγεται τρίτη παρὰ δύο ἔτερας ἐν Κερκύρᾳ συσταθείσας, τῆς μὲν ἐν ἔτει 1686 ὑπὸ τὸν τίτλον «Accademia degli assicurati», σύμβολον ἔχοντος δύο ἥραχους, ἐπὶ δὲ τούτων πτερωτὸν λέοντα ἐπὶ ἀρέος ταλαντεύμενον, τῆς δὲ δευτέρας ἰδρυθείσης περὶ τὸ 1732 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν =quos Phaebus vocat errantes,= αἰντομένης ἵσως τὴν διασπορὰν τῶν πρώτων Ἀκαδημαϊκῶν, οὓς διὰ τῆς φωνῆς αὐτοῦ συνήγαγεν δι Απόλλων; ὡς πάλαι συνῆγε τὰς ἀγέλας δὲ τοῦφορθῶν ἐθήτευε παρ’ Ἀδμήτῳ.

Συστᾶσα ἡ Ἰόνιος Ἀκαδημία, λέγει ὁ διακεκριμένος λόγιος Ματθίας Παρανίκας, ἐπόχῃ κρισίμῳ τῆς Ἐλλάδος, ἀνερρίπτει τὸ φῶς τῶν ὡς εἰς πυρῆνα ἀγλαὸν προσερχομένων τέκνων τῆς, ἀποκαταστηθέντων ἀποστόλων τῆς παιδείας. ‘Απανταχθέν συνήρχοντο κατὰ ἐκατεστάδας, ἀριθμήσασα δὲ περὶ τοὺς 900 ἡ Ἀκαδημία καὶ 60 ὑποτρόφους μαθητὰς, ἐμόρφωσε τὸν κλῆρον τῆς Ἐπτανήσου, ἐχορήγησε τοὺς ἐπιφανεστέρους καθηγητάς τοῦ ὕστερου εἰς Ἀθήνας συσταθέντος Πανεπιστημίου καὶ τῶν Γυμνασίων.

‘Η ἀνίδρυσις τῆς Ἀκαδημίας ἐπήκρυψεκεν, ὡς ἀμεσον αὐτῆς συνέπειαν,

ZAK. ANΘ. ETOΣ Γ'.

τὴν ἀνεδιοργάνωσιν τῶν Σχολείων. ‘Ἐν τῇ διαρροθμίσει τοῦ Σχολείου Ζαχύνθου ἐπὶ εὑρυτέρων βάσεων ἐκλήθη διγεραρδὸς Χ. Φιλητᾶς, τὸ 1829, διευθυντὴς τῆς Σχολείς καὶ καθηγητὴς τῆς ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς γλώσσης. ‘Ο Α. Καραβίας δέν συγκατελέχθη ἐν τῷ θιάσω τῶν νέων διδασκάλων. ‘Ο λευκαγνθεὶς ἐν τῇ λατρείᾳ τῶν Μουσῶν ἀπολύεται’ δέ δέ ηθικός ἀνθρώπος ἐπίστης παρορᾶται. Πλὴν οὐδεὶς ψύγος ἔξηλθε τῶν χειλέων αὐτοῦ, οὐδὲν δινειρον ματαιοφροσύνης ἀνεμόγλυκεσε τὴν ἡρεμον αὐτοῦ καρδίαν. Διδάσκων ἴδιωτικῶς, ἀείποτε χρήσιμος τοῖς νέοις, καὶ οὐδέποτε κάμψας τὸν εὐγενῆ αὐτοῦ τράχηλον πρὸς παρακλήσεις ἐπὶ ἐπικαρπίᾳ ἢ ἀπόλαυῃ, παρέτεινε τὸν σεμνὸν αὐτοῦ θίον μέχρι τοῦ 1855 δὲ τὴν χολέρα περιάγουσα τὰς φοβερὰς αὐτῆς ἐκατόμβας ἥρε τὸν Καραβίαν ἐκ τῆς κοινωνίας Ζαχύνθου παρ’ ἣς ἡγαπᾶτο ὡς φιλόσοφος, ἀναπτύξας ἐν τῷ ἴδιωτικῷ καὶ δημοσίῳ αὐτοῦ θίῳ τὰς ἀρετὰς, ἃς δι θεὸς ἔθηκεν ἐν τῇ φύσει καὶ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου, ἀμεμπτος τῇ διαγωγῇ καὶ ἀσπιλος τὰ ἥθη, ὡς σταγῶν ἡγιασμένου ὑδατος καταπίπουσα ἐκ τοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ νεοφωτίστου.

Δ. Καλλίγικος

ΤΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΔΕΣΜΩΤΗΡΙΑ'

ΤΥΠΟ ΤΗΝ

ΔΕΣΠΟΤΕΙΑΝ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

(Ὀρε συγεχ. φυλ. ΚΕΤ.)

Τὴν 22αν Ἰανουαρίου, μέλλοντά τινα μέλην τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, ἐπὶ προφάσει τοῦ νὰ ἐπαναλάβωσι καὶ πάλιν τὰς ἐχθροπραξίας, νὰ ἐξακολουθήσωσι μέχρις ἐσχάτων τὸν πόλεμον

καὶ νὰ μὴ ὑπογράψωσιν ἢ ἐν Βερολίνῳ τὴν εἰρήνην, ἀπεπειράθησαν στοχατιώτικὸν τόλμημα ὅπως καταλάβωσι τὸ Δημαρχεῖον¹ ἐκ τούτου δὲ προέκυψε κτηνῶδης συμπλοκὴ, ἡς μόλις ἔσχον γνῶσιν αἱ γειτνιάζουσαι συνοικίαι. Οἱ Παρίσιοι οὐδέποτε ἔμαθον αὐτήν· εἰς τὸν πρῶτον πυροβολισμὸν, οἱ ἀντάρται διεσκορπίσθησαν ἐν ἀταξίᾳ, δλίγοι δ' ἔξ αὐτῶν ἔμειναν ἐπὶ τόπου. 'Η μέρα αὕτη ἔσχε μεμακρυσμένα ἀποτελέσματα, ἀτινα δὲν ἔξεδηλῷθησαν ἡ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς διπλήσεως τοῦ Δήμου. Τὸ τάγμα, ὅπερ ἐπετέθη τοῦ Δημαρχείου, ἦτο τὸ 101ον, ἐκ τῶν πέριξ τοῦ πυλῶνος τῆς ὁδοῦ «Ιταλίας» τούτου δ' ἥγειτο θυροδέψης ὄνομαζόμενος Ἱωάννης Βαπτιστής Sézizier. Συλληφθεὶς οὗτος ἐπ' αὐτοφώρῳ ως παραβάτης τοῦ νόμου καὶ ώς ἐπαναστάτης, προέκειτο νὰ ὑποστῇ ἀμέσως τὴν προσήκουσαν αὐτῷ τιμωρίαν, ὅτε αἴροντος ἀπελύθη τῶν φυλακῶν χάριν τῆς μετολαβήσεως ἐνὸς τῶν μελῶν τῆς κυβερνήσεως. Οἱ θάνατος του θὰ ἐφέδετο πολλῶν ἔλλων θυμάτων, καθότι οὗτος ἀκολούθως διέταξε τὸν φόνον τῶν Δημινικανῶν τῆς Arcueil.

Ἡ ἀνακωχὴ προσυπεγράφη, καὶ γνωστὸν εἰς πάντας ἐστὶν, ἀντὶ ὅπστων θυσιῶν. Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ ἐθνοφυλακὴ τῶν Παρισίων ἤριθμει 28,000 ἀξιωματικῶν. "Αμα ως αἱ πύλαι τῶν Παρισίων ἀνεῳχθησαν, ἀμέσως ἤρξατο ἡ μετανάστευσις² μετανάστευσις ὅλως δεδικαιολογημένη, οὐχ ἡ τον θύμως ἐξασκήσασα ἐπιθλαβεστάτην ἐπιβόοην ἐπὶ τῶν ἐπικειμένων συμβάντων. Οἱ ἀνθρώποι ἀπηύδησαν ἐκ τοῦ τοσοῦτον παρατεταμένου περιορισμοῦ, καθ' ὃν ἐπὶ πέντε μῆνας ἔζησαν ἐκτὸς τοῦ λοιποῦ κόσμου· ἐπιπευδὸν ὅπως ἐπανίδωσι τοὺς συγγενεῖς των, οὓς ἀπεμέκρυψαν κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ κινδύνου· ἥθελον νὰ ἐξέλθωσι τῆς ἀντάρτιδος καὶ ταραχῶδους ἐκείνης πόλεως, ἐν ἥ αἱ σάλπιγγες ἤ-

χουν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἀνωφελῶς³ ἐνόμιζον ὅτι δι πραγματικὸς κίνδυνος παρῆλθεν, δι τι προσήνεγκυν ἑαυτοὺς θύματα ἐπὶ τοῦ θωροῦ τοῦ καθήκοντος χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ὠφεληθῇ ἡ ἴδεα ὑπὲρ ἡς προεκινδύνευον⁴ ἥθελον νὰ μάθωσι διατέ «αἱ ἐγωστικαὶ ἐπιχρίσιαι ὡς ἐλεγεν δι πρόεδρος Bonjean, δὲν ἥθελον νὰ ὑπερασπίσωσι, καὶ νὰ σώσωσι τὴν πρωτεύουσάν των. Οὕτως ἐπικυντες οἱ δυνάμενοι νὰ ἀπέλθωσιν ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν εἰς τὴν τύχην της, δηλαδὴ εἰς τὰ στοιχεῖα τῆς ὁργῆς, τῆς ἀπελπισίας, τῆς ἀταξίας, συμφυρόμενα ἀνεισταθμίσεως. Ο συνταγματάρχης Montaigu ὑπολογίζει εἰς 100000 τὸν ἀριθμὸν τῶν ζηλωτῶν ἐθνοφυλάκων, τῶν ἀφωσιωμένων εἰς τὴν τάξιν, οἵτινες, μετὰ τὴν ἀνακωχὴν, ἐπανῆλθον πάρα ταῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις οἰκογενείαις των. "Οτε ἡ στιγμὴ τῆς ἀντιστάσεως ἐπῆλθε, ματαίως ἀνεζήτησαν αὐτοὺς, οὐδέποτε πλέον ὑπόστρεψάντας.

"Οτε δὲ Κύρ. Ιούλιος Φάρερος συνεζήτει μετὰ τοῦ Κυρ. Βίσμαρκ τοὺς δροὺς τῆς ἀνακωχῆς, οὗτος ἐποίησατο παράδοξον πράτσαν ἀποδεικνύουσαν πόσον ἀκριβῶς ἦτο πληροφορημένος περὶ τῆς θήτως καταστάσεως τῶν Παρισίων. "Εκτοτε δημειεὶς ἐπληροφορηθημεν ἐκ θετικῆς πηγῆς ὅτι ἀνά ἐκάστην πρωταν περὶ τὴν πέμπτην ὥραν, ὁ ἀρχικαγκελάριος τῆς μελλούσης γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἐλάμβανεν εἰς τὴν ἐν Βερσαλλίαις οἰκίαν του, ἀνὰ ἐν ἀντίτυπον τῶν ἐν Παρισίοις περὶ τὰς ἐπτά ἡ δικτύω τῆς ἐσπέρας πωλουμένων ἐφημερίδων. "Ηδύνατο ταιουτοτρόπωας, ἀιεζαρτήτως τῶν ἰδιαιτέρων σχέσεων, ἃς μετὰ μεγάλης ἐπιτηδειάτητος εἰχε συνάψει, νὰ γινώσκῃ ἀκριβῶς τὰ φρονήματα, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς διερροπολήτες τοῦ παρισιανοῦ λαοῦ. "Ορμώμενος ὑπὸ ἀγαθοῦ αἰσθήματος ἡ ὑπὸ τοῦ εὐλόγου φόρου μὴ οἱ προκαταρκτικοὶ ὅροι τῆς εἰρήνης σφοδρῶς ἀποκρύψαθησαν ὑπὸ τῆς ἐθνοφυλακῆς τῶν

Παρισίων, προέτεινεν εἰς τὸν Κον' Ι-
ούλιον Φάρδουν' ἀρχοπλίση αὐτήν. ἡ Η-
θελον δώσει, εἴπεν οὕτος, τεμάχιον
ἄρτου ἀντὶ ἐκάστου διγιούς ἢ τεθραυ-
σμένου ὅπλου τὸ δόποιον θὰ μοὶ ἔφερον·
τὸ μέσον τοῦτο εἶναι λίαν εὔκολον
καὶ ἀποτελεσματικόν.» Ο Κύρ. Ιούλιος
Φάρδος ἡ τέρψιψ τὴν πρότασιν ταύ-
την καὶ ἐπειθεῖσιν εὐπαρρησίαστως
τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν αὐταπάρ-
νησιν τῶν Παρισίων. Βραδύτερον, ἐπα-
ναλαμβάνοντας ἥστιν τινα τοῦ Danton,
ἐξητήσατο συγγνώμην παρά τε Θεοῦ
καὶ ἀνθρώπων. Εἶχεν ἀδικον' δ ὑπο-
δειχθεῖς ὑπὸ τοῦ νικητοῦ ὄρος ἡτο
σκληρότατος, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀ-
παράδεκτος ἀλλὰ χωρὶς νὰ περιέλθω-
μεν εἰς τὴν δεινὴν ταύτην ἀνάγκην,
λυπούμεθα διότι δὲν ἔξερεθη μέσος
τις ὄρος. Τὴν 25 Ιανουαρίου, δ στρα-
τηγὸς Trochu ἐξέφραζε τὴν λύπην του
ἐπὶ τῇ μὴ διαλύσει τῆς ἔθνοφυλακῆς,
δυναμένης νὰ διοργανωθῇ ἐκ νέου διὰ
τῆς ἀποβολῆς ἀπάντων τῶν ταραχο-
ποιῶν στοιχείων, «καθότι» ἔλεγεν οὗ-
τος «ἀδύνατον νὰ στηριχθῇ κυβέρνησις
ὑφισταμένης τῆς ἐνόπλου ταύτης ἔθνοφυ-
λακῆς.» Καλῶς θεούσις ἐσκέφθη δ στρα-
τηγὸς, καὶ καλῶς ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν
του ἀλλὰ διατί δὲν ἀπεπιράθησαν
προηγουμένως τὴν ἀναδιοργάνωσιν ταύ-
την, ἡτις, ἀν καὶ δὲν ἀπέτρεπεν δλο-
σχερδῆς τὸ κακὸν, ηθελε τούλαχιστον
σπουδαίως τὸ ἐλαττώσει; Διότι τὸ
συμβούλιον τῆς κυβεργήσεως τῆς ἔθνη-
κῆς ἀμύνης ἀπέρριψεν δύμοφώνως «ταύ-
την τὴν λύπην καὶ κρίσιν.» Οὐχ ἡτο
ἡ κρίσις αὕτη ἡρείδετο ἐπὶ τοῦ
δικαίου, ὡς τὰ μετέπειτα γεγονότα ἀ-
πέδειξαν, καὶ τὸ προταθὲν μέτρον ἡτο
λίαν μετριοπαθές. Ἀλλὰ ἡ κυ-
βέρνησις ἡσθάνετο τότε καλῶς ὅτι δὲν
ὑπῆρχεν ἡ εἰς δεσπότης οὗτος δὲ ἡτο ἡ
ἔθνοφυλακή, ἣν ἀπαντες τοσοῦτον πε-
φροντισμένως περιεποιοῦντο πρὸς ἀντι-
μετώπισιν ἐνδεχομένης τινὸς συμφορᾶς,
καὶ ἡτις ἀπεναντίας προπαρεκευάζε-
το ὅπως πολεμήσῃ πρὸς ἀπαγτας ἵνα

διατηρήσῃ τὰ ὅπλα, τὰ προνόμια καὶ
τὴν μισθοδοσίαν της.

Ἄμα τῇ εἰδήσει τῆς οὕτω ποιος κα-
λουμένης ἀνακωχῆς, — καὶ ἡτις ἡτο
πράγματι συνθήκη παραδόσεως, κα-
θότι ἡμεῖς παρεδίδομεν ἀπαντα τὰ
ὑπὸ τοὺς Παρισίους φρούριά μας, — ἡ
ἔθνοφυλακὴ ἐξετραχύνθη ὅτι ἡτο πο-
λεμῆσαντες ἀρχηγοὶ ἐξέπεμψαν τὰς
γεωρτάρας κραυγάς· συνέβησαν σκη-
ναὶ θλιβεραὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ στρα-
τηγοῦ Clément Thomas, καὶ αἱ ὑπ'
αὐτοῦ ἀπευθυνθεῖσαι μομφαὶ εἰς τινας
καυχησιλόγους τῶν καπηλείων ὑπῆρ-
χαν μία τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν τοῦ
ἀπηνοῦς θανάτου δὲν ἐπέβαλον! εἰς
αὐτὸν τὴν 18ην Μαρτίου. Οἱ εἰρη-
νικωτεροι μεταξὺ τῶν πολιτῶν δ-
πέστησαν καὶ αὐτοὶ λυπηρὰν αἰσθη-
σιν, καὶ δ ἐρεθισμὸς ἐναντίον τῆς κυ-
βεργήσεως; τῆς ἔθνικῆς ἀμύνης ἀνέφλε-
ξε ζωρότατος ὀλας ἐν γένει τὰς καρ-
δίας. Ο πρόεδρος Boujean καθαρῶς
ἐξέφρασε τὴν γνώμην τῆς πλειο-
νοψφίας ὅταν ἔγραφε, ὑφ' ἡμερομη-
νίαν 27 Ιανουαρίου. «Τὸ οἰκτρὸν τοῦ-
το τέλος μιᾶς πολιορκίας, κατὰ τὴν
διάρκειαν τῆς δοιάς δ λαὸς τῶν Πα-
ρισίων ἔδειξε τοσοῦτον θάρρος καὶ το-
σαύτην αὐταπάρνησιν, δὲν δφείλεται
ἢ εἰς τὴν ἐγκληματικὴν ἀκηδείαν τῶν
ἀνικάνων ἔκεινων, οἵτινες ἔσχον εἰς
χεῖράς των τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν.» Ή
ἔθνοφυλακὴ διεμαρτύρετο ἀπλῶς
καὶ μόνον κατὰ τῆς προδοσίας. Τὴν
εἰχον ἐπὶ τοσοῦτον περισάνει, τοσοῦ-
τον κολακεύσεις ἀπὸ πέντε μηνῶν,
τοσάκις τὴν εἰχον ἐκθειάσει ἐπὶ ἴδι-
οτελεὶ σκοπῷ, τῇ εἰχον ἐπαναλάβει
τόσον συχνὰ ὅτι ἡτο ἡρωϊκὴ καὶ ὅτι
ἡ πατρὶς εἰς αὐτὴν ὥφειλεν ἀσθε-
στον εὐγνωμοσύνην, ὡστε ἐπὶ τέλους
ἀφελῶς τὸ ἐπίστευσε, μὴ δυναμένη νὰ
ἐννοήσῃ πῶς ἡ παρουσία τῆς μόνη
ἐντεῦθεν τοῦ περιβόλου τῶν τειχῶν
δὲν ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τὰ ἔκειθεν ἐ-
στρατοπεδευμένα γερμανικὰ στρατεύ-
ματα. Ή ἐξακολούθησις τοῦ πολέ-

μου κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἦτο ἀρροσύνη ἄμα δὲ καὶ ἔγκλημα ὥφειλον κατὰ τὸν Ὀκτώβριον, Νοέμβριον ἢ καὶ τὸν Δεκέμβριον ν' ἀποδυθῶσιν εἰς τὸν μέγαν ἀγῶνα, ἀλλ' ἡδη ἦτο πολὺ ἀργά, καὶ τὰ πάντα εἶχον τελειώσει. Ἐν τοῖς μυστικούσι μουλίοις, ὅπου ἐρήτορευον οἱ προσεχεῖς κυρίαρχοι τῶν Παρισίων, δὲ Φλοιράς, δὲ Θεόφιλος Ferré, δὲ Raoul Rigault, καὶ τινες ὑποτελεῖς ἐπαναστάταις ὡς οἱ Duval, Mouton, Sézizier, ἔζουλεύοντο ὅπως ἐπιχειρήσωσι τὴν μελετωμένην μεγάλην ἔξοδον καὶ δρμήσωσιν ἀκολούθως εἰς τὸ Bocage, ὅπως ἔκει ἐπαναλάβωσι δημάδη καὶ ῥιζοσπαστικὴν Βανδαίαν. Τὸ ἐπιχειρήμα τοῦτο οὐδὲν εἶχε τὸ σπουδαῖον· οὐδένα δὲ ἄλλον σκοπὸν προύτιθετο ἢ νὰ κρατῇ μετέωρον τὴν δυσκαρέσκειαν τοῦ κοινοῦ. Οἱ ἄνδρες ἔκεινοι, οἱ ἐπινοοῦντες ταῦτα τὰ ὕραια σγέδια, καλῶς ἐγίνωσκον ὅτι ἀνεπιτηδείως, ὅπως μὴ χείρον εἴπωμεν, ἐπέτρεψαν εἰς ἑκατούς νὰ περιέλθωσιν εἰς ἀδιέξοδον στενωπὸν, καὶ ὅτι δὲν θὰ ἡδύναντο ταῦτης νὰ ἔξέλθωσιν ἢ διὰ τῆς θύρας ἐπαχθοῦς εἰρήνης· οὐχ ἡττον ἐφώναζον· «Ἄς φυλάξωμεν τὰ ὄπλα μας!» ἀπερ οὐδεὶς παρ' αὐτῶν ἔγνει, καὶ ὑπισχνούντο πᾶσαν γίκην εἰς ἀνθρώπους οὐδόλως ἐπιθυμοῦντας νὰ πολεμήσωσιν. Οὗτοι πρὸ πάντων ἐνδιέτριθον ἐπὶ τοῦ ἥρωϊσμου,—αὕτη ἦτο ἢ καθιερωμένη λέξις,—ματαίως ἐπιδειχθέντος ὑπὸ τῆς ἐθνοφυλακῆς καὶ ἐπὶ τῶν τοσούτων παθήσεων, ἃς αὕτη ματαίως ὑπέστη.

Ἐνταῦθα ὁρίζομεν νὰ παρέμβωμεν, ὅπως μετ' ἐπωδόνου θάρρους ὁμολογήσωμεν τὴν ἀλήθειαν, ἀποδώσωμεν δὲ εἰς ἔκαστον τὰ ἵστα. Ναὶ, ὁ λαὸς τῶν Παρισίων ὑπῆρχεν ἥρωϊκός· ναὶ, οὗτος ὑπέστη μετὰ θαυμασίας αὐταπαρνήσεως τὸν λιμὸν, τὸ ἐψύχος καὶ ἀπάσσας τὰς ἔξ αὐτῶν ἀπορρεούσας δυστυχίας· ναὶ, ἀνδέχθη ὅλας τὰς θυσίας, ὑπέστη ὅλας τὰς στερήσεις τοῦ βίου, ἐν τῇ σταθερᾷ πεποι-

θήσει ὅτι ἡ δύσμοιρος ἡμῶν πατρὶς θὰ κατώρθου ν' ἀποτρέψῃ ἀφ' ἑαυτῆς τὴν εἰμαρμένην ὑφῆς κατεβλήθῃ. Θὰ ἦτο δὲ ὅλως ἔγκλημα ἐκ μέρους ἡμῶν τὸ ν' ἀποδώσωμεν ὅλας αὐτὰς τὰς δύνας καὶ ἀρετὰς εἰς μόνην τὴν ἐργατικὴν τάξιν, εἰς ἐκείνην ἡτις ἀποκαλεῖται ὑπερηφάνως «ὁ ἀκτήμων ὄχλος», καθότι ἀναμφισβήτηστον ἐστιν ὅτι αὕτη διεγώτερα τῶν ἄλλων ὑπέστη δεινά. Τακτικῶς μισθοδοτούμενος ὡς ἐθνοφύλαξ, δὲ ἐργάτης ἔσχε πάντοτε· τὸ νόμισμα εἰς τὸ θυλάκιόν του, • ὅπερ ἔλλείπει ἐνίστε ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἐργοστασίου· ἐλάμβανε, τὸ εἴπομεν ἡδη, ἀποζημίωσιν διὰ τὴν σύζυγόν του, διὰ τὰ τέκνα του· τὸ κράτος ἢ τὰ καπηλεῖα τῆς συνοικίας διενέμον αὐτῷ ἀφθονα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· οὐδέποτε ἐπιε περισσότερον οἶνον, οὐδέποτε περισσότερον οἰνόπνευμα ἡκατάτην ἐποχὴν ἐκείνην τῆς γενικῆς ἀνεχείας. «Η μισθοδοσία ἐχορηγεῖτο αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, τῶν οἰκονομικῶν μετ' ἀμέμπτου ἀκριβείας, καὶ κατὰ τὴν διανομὴν αὐτῆς ποσῶς δὲν ἐλεπτολόγουν· ὑπῆρχεν πολλοὶ ἐθνοφύλακες, οἵτινες ἀπήρτιζον μέλη δύο ἢ τριῶν ταγμάτων· ἀπαγτεῖς ἦσαν ἔγγαμοι, σπανιώτατοι δὲ ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶχον ἐν καὶ μόνον τέκνον. «Η μισθοδοσία εἶχε τι τὸ φαντασιῶδες» λέγει αὐτόπτης τις μάρτυς. (I). «Ὑπῆρχον λοχαγοί, οἵτινες ἐπληρώνοντο διὰ 1500 ἄνδρας ἐνῷ μόλις εἶχον 800· πολλοὶ ἔξ αὐτῶν θεοχίως, ἐπλούτησαν.» Αὕτη ἐστιν ἀκριβής ἀλήθεια, καὶ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων τούτων εἶπον, «ὑπαινιττάμενοι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.» «Α! ἔκεινοι ἦσαν καλοὶ χρόνοι!» Εκεῖνος, ὅστις χωρὶς ποτὲ νὰ μεμψιμοιρήσῃ, ὑπέστη τὰ πάνδεινα διαρκούστης τῆς πολιορκίας, εἶναι ὁ μικρὸς κτηματίας, δὲ πτωχὸς ὑπάλληλος, δὲ χειρώναξ ἢ ὁ ἐργοδό-

(I) Enquête, κ.λ. Τόμος Β' κατάθεσις 469.

της κωλυθείσες υπό φυσικής ασθενείας τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν στρατιωτικὸν σταθμὸν, δὲ γέρων ἀποπεμφθείσες ὑπηρέτης, η ἄνευ μισθίου παιδαγωγὸς, η χήρα ή η πτωχὴ κόρη, τέλος η ἀπορωτέρα τάξις τῶν ἀστῶν, ητις μὴ ἔχουσα η εὐτελέστατα εἰσοδήματα, δὲν ηδύνατο ν' ἀγοράσῃ οὔτε οἶνον, οὔτε κρέας, οὔτε ξύλα, οὔτε ἄνθρακας, καὶ ἀπέθυνσκεν ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀναιμίας. Ναὶ, αὐτὸι ὑπῆρξαν πράγματι ἥρωες, καὶ οὐδέποτε η Γαλλία θὰ εὐγγωμονῇ ἀρκούντως πρὸς αὐτοὺς, καθότι ἐν τῇ ἀπατηλῇ ἐλπίδι ὅτι η πατρὶς δὲν θὰ διεμελίζετο, οὕτοι ὑπέστησαν γενναίως τὰς παθήσεις των.

Διαρκούσης τῆς πολιορκίας, δὲ Αμερικανὸς Burnside, ὅστις θεωρῶν ἡμᾶς, ἐληπιδόνει πολὺ τὸν τῆς ἀποχωρίσεως πόλεμον, εἴπε πρὸς τὸν Κύριον Βίσμαρκ· «Οἱ Παρίσιοι ὅμοιάζουσι πρὸς τωφρονιστήριον κατοικούμενον υπὸ πιθήκων!» Δὲν εἶχε δίκαιον, διέτι πόρρω ἀπειχε τῆς ἀληθείας δὲν ὕμιλει, καὶ μετὰ θεῖαιστητος δὲν θύματο νὰ ὄμιλῃ, η περὶ τῶν ὅσα θέν εἰς τὰς τρισδόους καὶ εἰς τὰς πηγούσις πλατείας ἔκει θεῖαις εἶναι ίδει μεθύνοντας φωνασκούς, ἔδοντας τὴν Μαρσαλιώτιδα, καὶ ἀπαιτοῦντας παρὰ τῶν ἄλλων στρατιωτικὸν ἀγῶνα, δὲν ήθελον νὰ συμμετάσχωσιν ἀλλὰ η ήθελεν ήμιανοίζει τὰς οἰκίας καὶ ωτεὶ τὰς θύρας, ηθελε πράγματι ἀνεύτον ἀληθῆ παρισταγὸν λαὸν, τὸν ἀτελοῦντα τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῆς θλίας· ηθελε τὸν ίδει ἀγογγύστως ὑπασσόμενον εἰς τὴν τύχην του, ἐργαλοῦν, ἔτοιμον δύπως ὑποστῆ τὰ πάντα σώση τὴν περιλημένην πόλιν του, ἔχειτούμενον ἄλλο τι η δύπως ἀποτελεῖ τὴν ἀνακτήση, καὶ ἐπιληπτόν πῶς η ἀγαθὴ αὐτοῦ προσίρεσις, η κατὰ τῆς δυσμενοῦς μοίρας ἀφοροῦ, πᾶς η ἐπιθυμία του δύπως πενήσῃ τὸν θάνατον, πᾶς, τέλος, τὰ ἀπέβησαν ἀτελεσφόρητα. Οὕτοι,

ὅτε ὑπεγράφη η συνθήκη τῆς παραδίσεως, ἐθρήνησαν τὴν ἀκρωτηριασθεῖσαν πατρίδα, τὰς τοσαύτας ἐξαφανισθείσας φυτασιώσεις, τὰ τοσαύτα ἄγονα δεῖγματα εὐγενοῦς ἀφοτιώσεως οἱ ἄλλοι, —οἱ παράφρονες καὶ οἱ πίθηκοι —ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀφοῦ πρῶτον ὑπηρέτησαν ως ἀκίνητοι ἐθνοφύλακες, ἐμέλλον ἐντὸς σίλιγου νὰ μεταβληθῶσιν εἰς τὴν προφυλακὴν τῶν κοινοτημόνων, οὗτοι ἐπόθησαν τὰς ἀνέσεις τοῦ φυλακείου, τὰς παρατεταμένας, σπονδὰς καὶ τὰς κοινωνιστικὰς συνέντευξεις, καθ' ἣς ἡγανάκτουν ἀναλογιζόμενοι ὅτι δὲ βέβελος, καλῶς ὑπολογιζόμενος ἴσοδυναμεῖ πρὸς 4 φράγμα τὴν λίτραν. (I). Εὐφύέστατος τις ἀνήρ ὅστις ἔδραψε τότε παντοῦ ὅπου ἀνεφαίνετο κίνδυνος, εἰς Bourget, εἰς Champigny, εἰς Buzenval, οὗτος δὲ ἔστι δὲ Κύρος Αλφόνσος Daudet, ἐξέφρασε διὰ τοῦ χαρακτηρίζοντος αὐτὸν ζωηροῦ καὶ οἰκείου ὑφους ἐντύπωσιν τοσοῦτον δρθῆν, ὥστε πρέπει νὰ τὴν ἀναγράψωμεν. «Καὶ ὅμως διὰ τινας αὐτοὺς οἱ πέντε μῆνες ἀπεγγωμένης θλίψεως ὑπῆρξαν στίσιον συμβάν, ἀδιάκοπος πανήγυρος, ἀπὸ τῶν γελωτοποιῶν τῶν προστείων, οἵτινες κερδίζουσι τὰ 45 σολδάτα των τὴν ήμέραν χωρὶς ποσῶς νὰ ἐργάζωνται, μέχρι τῶν ἐπταβαθμίων ταγματαρχῶν, ἐργολάθων δόδοραγμάτων ἐν τοῖς δωματίοις, μεταβατικῶν νοσοκόμων εἰς Gamache, ὅλων λιπαρῶν ἐκ καλοῦ ζωμοῦ κρέατος, φανταστῶν ἀκροβολιστῶν, καὶ μὴ προσκαλούντων πλέον τοὺς ὑπηρέτας η διὰ τῶν συρικτῶν τῶν λεωφορείων, ἀρχηγῶν τῆς ἐθνοφυλακῆς κατοικούντων μετὰ τῶν κυριῶν των εἰς καταστήματα διὰ τῆς θίας ἐκζητηθέντα ὅλων τῶν μονοπωλῶν, ὅλων τῶν ἐζεργατῶν, τῶν κλεπτῶν τῶν κυνῶν, τῶν κυνηγῶν, τῶν αἰλουρῶν, τῶν πωλητῶν ἴππείων ποδῶν, λευκώματος, πηκτῆς, τῶν τρο-

φέων τῶν περιστερῶν, τῶν κατόχων γχλακτοφόρων ἀγελάδων, τῶν ἔχοντων διμόλογα ἐν χερσὶ τῶν κλητήρων, καὶ τῶν μὴ ἐπιθυμούντων νὰ πληρώσωσιν εἰς τὴν λῆξιν τὴν δφειλήν των,—διὸ δλους τούτους ἡ ἄρσις τῆς πολιορκίας θλίψιν ἥκιστα πατριωτικὴν ἐπήνεγκε. Τῶν Παρίσιων μὴ πλέον ἀποκεκλεισμένων, οἱ πάντες δφειλουσι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν τάξιν, νὰ ἐργασθῶσι, ν' ἀτενίσωσι κατὰ μέτωπον τὴν ζωὴν, ν' ἀπολέσωσι τὰ σύμβολα τῶν σιρατιωτικῶν βαθμῶν, ν' ἀποδώσωσι τὰ μεγαλοπρεπῆ δόματα, νὰ εἰσέλθωσι καὶ πάλιν εἰς τὰς χαμογαίους οἰκίας των,—πράγματι εἰνὶ σκληρὸν τὸ τοιοῦτον!—Ναὶ, εἶναι σκληρὸν, κατίσοῦτον σκληρὸν τῇ ἀληθείᾳ, ὥστε τὰ μέγιστα συντελεῖ εἰς τὴν γέννησιν τῆς τοῦ Δήμου διοικήσεως.

II.—ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΟΜΗΤΑΤΟΝ

‘Η Γαλλία καὶ οἱ Παρίσιοι εἶχον ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον μείνει ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένοι, ὥστε, δταν καὶ πάλιν συνητήθησαν μέτωπον πρὸς μέτωπον, δὲν ἐγνώρισαν πλέον ἀλλήλους. Οἱ Παρίσιοι δὲν συνεχώρουν τὰς ἐπαρχίας, ἀτε μὴ δραμούσας πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν, αἱ ἐπαρχίαι δὲ δὲν συνεχώρουν εἰς τοὺς Παρίσιους τὰς ἀδενγάους αὐτῶν ἐπαναστάσεις καὶ τὴν νευρικὴν ὑπερερέθισιν, εἰς ἣν ἐραίνοντο ἐνασμενιζόμενοι. Ἐνῷ αἱ ἐπαρχίαι, καταπιεζόμεναι, ἀγγαρευόμεναι, ἐξατλούμεναι, ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἐπόθουν τὴν ἀνάπτασιν δπως τὰς πληγὰς αὐτῶν ἐπουλώσωσιν, οἱ Παρίσιοι, δίκην Ὁλυμπιακοῦ Σταδίου, ἀντήχουν δπέρ ποτε ἐκ τῆς κλαγγῆς τῶν δπλων καὶ τῶν πολεμικῶν ἐγερτορίων. ‘Οθεν, μόλις ἡ ἐθνοσυνελεύσις, ἐκλεγθεῖσα «ἐν ἡμέρᾳ δυστυχίας»,(1) συνηλθεν ἐν Βορδιγά-

λοις, ἀμέσως ἐξερράγη ὁ ἀνταγωνισμός. Οἱ Παρίσιοι ἐφάνησαν δυσπιστοῦντες πρὸς τὴν ἐθνοσυνέλευσιν, ἡτις ἀπέδιδε πρὸς αὐτοὺς τὰ ἵστα. Τὸ φρόνημα τῶν ἐπαναχτάντων Παρίσιων λίαν σαφῶς ἐξεψήσθη, κατὰ τὴν πρώτην δουλευτικὴν συνεδρίασιν, δτε δ Gaston Crémieux ἀνεφωνησε· «Βουλὴ τῶν χωρικῶν, αἰσχος τῆς Γαλλίας!» Οἱ Παρίσιοι ἐναθρυνόμενοι ἐπὶ τῷ τίτλῳ πρωτευούσης, ἐπὶ τῇ ἀρχαίᾳ αὐτῶν δξη, ἐπὶ τῇ μεγάλῃ αὐτῶν φήμῃ, ἐπὶ τῷ πλεύτῳ αὐτῶν, ἐπὶ τῇ παντοδυνάμῳ αὐτῶν διοικήσει, ἔσχον πάντοτε τὴν ἀξίωσιν τοῦ νὰ θύμωσι· τὰς τύχας τῆς Γαλλίας οἱ Παρίσιοι νομίζουσιν ἔσυτοὺς κυριάρχους, καὶ θεωροῦσιν ἔσυτοὺς ἐκπτώτους δσάκις δὲν δύνανται νὰ ἐνασκήσωσι τὴν κυριαρχίαν των ταῦτην. ‘Η ἐθνοσυνέλευσις, ἐλευθέρα ἐκφρασίς τῆς ἐθνικῆς θελήσεως, ἀντεπροσώπευε νομίμως ἀπασχατὴν ἐξουσίαν καὶ δὲν συγκατετίθετο δπως συμμερισθῆ αὐτὴν μετὰ τῆς θορυβόδους καὶ ἀρπαγὸς πόλεως. Ήδύνατό τις νὰ ἦναι ἐκ τῶν προτέρων δέσμαιος δτι ἡ δουλευτικὴ πλειονόψη φία δὲν ἐλάμβανε ποσῶς δπ’ ὅψιν τὴν ἰδιάζουσαν νοσώδη κατάστασιν, ἐν ἣ διετέλουν οἱ Παρίσιοι δτι ἦθελε νὰ τύχῃ δπακοῦς, ὡς ἣ τὸ τὸ ἔσυτης δικαίωμα δτι θὰ ἐπάτασσεν ισχυρῶς, χωρὶς ποσῶς ν' ἀντισυγῇ ἐὰν δικαίως ἐπάτασσεν, καὶ δτι δὲν θὰ δπισθοδρόμει ἔναντι τῶν μετρων ἐκείνων, ἀτινα ἥδυναντο νὰ ἐπιφέρωσι σύγκρουσιν τινα.

λέλην Beaulé, δτε ἀπήρτιζε μέλος, ὃς ὑπουργὸς τῶν ἱστορικῶν, τῇ δπὸ τὸν καὶ σῆμερον παθούργῳ δοῦκος Broglie συντροικωτάτης κυβερνήσως γεννηθεῖσης ἐκ τῆς κατὰ τὴν 24ην Μαΐου 1873 ἀνατροπῆς τοῦ Θιέρου. ‘Ο δπουργὸς, ἐξαίρως συντρογητικὸν φρόνημα τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, ἦθελε διὰ τῶν λέξεων ἐκείνων νὰ εἰπῇ δτι ἐν ὧδη δυστυχίας σχγματισθεῖσα ἡ ἐθνοσυνέλευσις ἐπέπει νὰ τυγγάνῃ πλειονὸς σεβασμοῦ. Πλὴν οἱ δημοκρατικοὶ ἐρμηνεύοντες ἀλλως τὴν ῥῆσιν ταῦτην τῷ ἀπήρτησαν δτι εἴχε δίκαιον, διότι πράγματα κατ' ἀπορράδα ἡμέραν ἐξελέγκη ἡ συγκέλευσις ἐκείνη.

(1) Σ. Μ. Τὴν ἑῆσιν ταῦτην, διτῆς δεμηηγείας δεκτικὴν, ἐξήνεγκεν ὁ μέγας ἀρχαιολόγος καὶ φι-

‘Η σύγκρουσις αὕτη περιεμένετο μετ’ ἀνυπομονησίας, ἐλπίζομένη καὶ ἐπιδιωκομένη ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐπαναστάσεως, ἄλλων μὲν διαμεινάντων ἐν Παρισίοις, ἄλλων δὲ δραμόντων ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ὅπως χρησιμοποιήσωσιν ὑπὲρ τῶν ἀποτροπαίων αὐτῶν ὁνειροπολήσεων, τὴν πολυαριθμοτέραν ἔνοπλον δύναμιν ἦν ἐνεργὸς μειονότης ἔσχε ποτὲ ὑπὸ τὰς διαταγάς της. Ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς αὐτοκρατορίς, ἡ μειονότης αὕτη εἶχε προσπαθήσει ὅπως καταλάβῃ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐθνοφυλακῆς ἵνα αὕτη ἐξηπρετήσῃ τὰ σχέδια της. Ο πόλεμος εἰς τοὺς ἀπάτριδας τούτους δὲν ἐφάνη ἄλλο τι ἢ πρόφασις πρὸς Βιαίαν τῆς ἔξουσίας κατάληψιν. ‘Ο Ιούλιος τοῦ 1870,’ λέγει δέ Κύριος Lissagaray (I) κατέλαβε τὴν ἐπαναστατικὴν μερίδαν ἐν τῇ γαστινῇ αὐτῆς περιόδῳ, συμφυρομένην μετὰ πεπωρωμένων τινῶν ἀστῶν, ποταπῶν τινων συνωμοτῶν καὶ παλαιῶν ῥωμαντικῶν βρυκολάκων.⁹ ‘Η ἐπανάστασις τῆς 4ης Σεπτεμβρίου δὲν ἐκάθαρε ποσῶς τὸ προσωπικὸν τοῦτο, ἀλλ’ ἀπεναντίας προσέθηκε τοὺς ἡρήτορας τῶν δημοσίων ὄμιγγροεων καὶ τοὺς συνετάριους τῆς ἀπάτριδος ἐταῖριας τῆς Διεθνοῦς. Μετά τινας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἐθνικῆς ἀμύνης, ἡ ἐνέργεια εἴδους τινὸς ἀποκρύφου κυβερνήσεως ἐγένετο αἰσθητὴ ἐν Παρισίοις. ‘Χρονιστικὰ οἰκογενειακὰ συμβούλια, ὑποκρινόμενα τὸ πράσωπον κομητάτων ἐπαγγυπνήσεως, παρεκλητῶν τὰς διαταγάς τῆς ἔξουσίας, διηγήσιν τὰς ἐκλογὰς, ἐπειρῶντο νὰ λαβήσωσι παραστικὰ ταῖς ἡμειοχίαις καὶ ἀπετέλουν τὸ σύμπλεγμα ἐξ οὗ τὸ κεντρικὸν κομητάτον ἔμελλε νὰ γεννηθῇ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1871. Αὕτη ἡ ἴσχυς ἐπιδεξίως ὑποκρινόμενη, ἀλλ’ ἤδη λίγην ἴσχυρά, δὲν ἔτεινεν εἰς ἄλλο τι ἢ ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὴν παραδεσγ-

μένην ἔξουσίαν. Αὕτη ἐφαντάσθη, ὀλίγον ἀργά, ὅτι ἦτο πρόγματι ἡ κυρίαρχος, ὅτι δὲν ὀφειλε νὰ ἐπιτρέπῃ οὐδεμίαν καθ’ ἑαυτῆς ἀντίστασιν, καὶ διὰ διατάγματος τῆς 10 Δεκεμβρίου 1870 ἐκήρυξε τὴν διάλυσιν ἡ τῶν κομητάτων πληρεξουσίων ἐγκαθιδρυμένων [εἰς τοὺς λόγους κατὰ τάγματα τῆς ἔθνορυλακῆς], καὶ διωργάνωσεν ἐκ νέου τὰ ἀρχαῖα οἰκογενειακὰ συμβούλια. Χωρὶς νὰ διασκορπισθῶσιν, αἱ δυάδες ἀπέσχουν λίαν ἀμέσου παρεμβάσεως, προσδοκῶσαι εὔνοϊκήν τινα περίπτωσιν ὅπως ἐπαναλάβωσι τὸ ἐπιδιωκόμενον ἔργον· ἡ περίπτωσις αὕτη ἐγεννήθη ἐκ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων, μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν τῶν Παρισίων.

Αἱ ἐχθροπραξίαι εἶχον ἀναβληθῆναι παντα τὰ φρούριά μας εὑρίσκοντο εἰς τὴν ἔξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ, τὰ προκατεκτικά τῆς εἰρήνης δὲν εἶχον εἰσέτι ἐπικυρωθῆναι διετελοῦμεν μεταξὺ μιᾶς κυβερνήσεως ἡτις δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ κυβερνήσεως ἡτις εἰσέτι δὲν ὑφίστατο. Τὰ διάφορα γραφεῖα τῆς διοικήσεως, ἐγδοιάζοντα, μὴ γινώσκοντα εἰς τίνα νὰ ὑπακούσιασι, δὲν ἐτόλμων νὰ λάβωσιν οὐδὲν μέρος ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει· ἡ ἀποσύνθετης ἦτο γενικὴ καὶ διασταγμὸς διαρκῆς τὸ συμβούλιον πλούτον τῶν Παρισίων ἐκυμαίνετο ἐπὶ τῇ πνοῇ ὅλων τῶν ἀνέμων, ἀνευ πηδαλίου, ἀνευ ναυτικῆς πυξίδος καὶ ἀνευ σκοποῦ. ‘Η πόλις παρεῖχεν οἰκτράν θέαν’ στρατιώται πεζοῖ, ἵππεis ἀνευ ἱππων, ναῦται, ἀκροβολισταὶ πάσῃς ἀποχρώσεως, ἐθελούται παντὸς χρώματος, ἐθνοφύλακες, μεταβατικαὶ ἐθνοφυλακαὶ, ἐσχόλαζον ἐν ταῖς ὁδοῖς, τὰς κείρας εἰς τὰ θυλάκια τῶν ἔχοντες ἢ φέροντες τὸ ὄπλον των κρεμάμενων εἰς τοὺς ἀμούς των, ὀκνηροὶ, ἐξαχρειωθέντες ὑπὸ τῆς μέθης, τῆς ἡττῆς καὶ τῆς ἀπραξίας. Μετὰ τὴν ἐπιβληθεῖσαν ὑπὸ τῆς Γερμανίας συνήκην, χιλιάδες τινὲς ἀνδρῶν τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ εἶχον ἔξουσιοδοτηθῆναι ὅπως διατηρήσωσι τὰ ὄπλα των, τυγχάνοντες οὕτω ἰδιαιτέρας περιποιήσεως. Σύνθημα

(I) Ἱστορία τῆς διωκήσεως τοῦ Δήμου, Βρυξέλλες 1876, Σελ. 17.

προελθόν εκ τῶν ἀρχηγῶν καὶ ἀμέσως διαδοθὲν εἰςτὰς ἔθνοφυλακὰς τῆς *Belle-ville, Montmartre*, καὶ τῆς πρὸς τὴν συνοικίαν τῆς «*Ιταλίας*» ἀγούσης παρόδου, ἐπεισαγ αὐτὰς διε τῷ φειλὸν νὰ προσποιηθῶσι πρὸς τοὺς στρατιώτας ἐκείνους ἀδελφικὴν φιλίαν, νὰ τοὺς θωπεύσωσι, νὰ τοὺς καταστήσωσιν εὔνοϊκοὺς πρὸς ἑαυτούς, καθότι ἀργότερα ἔμελον νὰ πολεμήσωσι κατ' αὐτῶν· σῶφρον δὲ ἦτο νὰ τοὺς ἀφοπλίσωσιν ἐκ τῶν προτέσσων. Τοὺς ὠδήγουν εἰς τὰ καπηλεῖα, εἰς τὰ ήθικὰ καταστήματα, ἔψεγον ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς στρατηγούς τῶν, διεβεβαίουν αὐτοὺς; διε τοὺς εἰχον προδοθῆ, καὶ, οἰνοποτοῦντες μετ' αὐτῶν, τοὺς ἔλεγον: «Δὲν εἶναι ἀληθὲς διε δὲν θὰ πυροβολήσητε· ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν σας;» Ἐκεῖνοι δὲ ἀπήντων: «Ποτέ!» Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 18ης Μαρτίου, οὗτοι διετήρησαν τὸν λόγον τῶν.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1871, η Διεθνῆς ἔνδιμισε κατάλληλον τὴν στιγμὴν ὅπως καταλάβῃ τὴν ἔγκαταλειφθεῖσαν διεύθυνσιν τῶν Παρισίων, καὶ συναγάγῃ ἐν μιᾷ δέσμῃ ἀπάσας τὰς διεσκορπισμένας καὶ ἀσυναρτήτους δυνάμεις τῆς ἔθνοφυλακῆς. Τοιουτοτρόπως αὐτῇ ἐσχημάτισε φοβερὸν στρατίαν, ἥτις ἔμελλε νὰ ἔξυπηρετήσῃ τοὺς πονηροὺς τῆς Διεθνοῦς σκοπούς ἀποτελεσματικώτερον ἢ ὑπερασπίζουσα τὴν πατρίδα. «Οθεν διενοήθησαν νὰ ἀδελφοποιήσωσιν ὅλα τὰ ἐν Παρισίοις τάγματα, καὶ ν' ἀναθέσωσιν αὐτοῖς τοιουτοτρόπως εἰδός τι ἴδιαιτέρας πρωτοβουλίας ὑποτάσσοντες αὐτὰ συνάμα ὑπὸ τὰς διαταγὰς κεντρικῆς τενὸς ἀρχῆς. Προκαταρκτικὴ συνεδρίασις, τελεσθεῖσα τὴν 15ην Φεβρουαρίου, ἀνεκάλυψε τὸν σκοπὸν εἰς δὴ ἀπέβλεπον, καὶ ἔθηκε τὰς βάσισις τῆς μελλούσης ἔταιρίας. Οἱ κανονισμοὶ καὶ τὰ πρακτικὰ κυροῦνται κατὰ τὴν 24ην Φεβρουαρίου: 114 τάγματα συγκατετέθησαν, καὶ συγχρόνως ὑπεσχέθησαν νὰ μὴ ἀναγνωρίσωσιν ἄλλην ἀρχὴν, ἥτις

κείνην τοῦ κεντρικοῦ κομητάτου, ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐγκαθιδρύθεντος, καὶ ἀποβάντος εἰς Παρισίους δύναμις, κατὰ τῆς διοίας οὐδεὶς δύναται πλέον νὰ παλαισθῇ. Ἀπόφασις ψηφισθεῖσα ὅμοφώνως ἐν πλήρει συνεδριάσει ἀποδεικνύει εἰς διοίας ἐγκληματικὰς ὑπερφυγάς προσέτρεχον ὅπως ἀποπλανήσωσιν ἀνθρώπους μᾶλλον ὑπερηρεθισμένους ἢ κακοποιούς. Ἐπεκαλέσθησαν τὸν πατριωτισμὸν τῶν, ἐξητάσαντο παρ' αὐτῶν τελευταίαν καὶ ὑπερτάτην θύσιαν ὑπὲρ τῆς τιμῆς τοῦ τόπου· ἐκείνοι δὲ ἀσμένως ὑπεδέχθησαν τὴν ἔκειλησιν ταύτην, ἀφελῶς, χωρὶς ποσῶς νὰ ὑποπτεύσωσιν διε τοῖς ὑπὸ τῆς ἔκλογῆς αὐτοσχεδιασθέντες ἀρχηγοὶ αὐτῶν ὑπέκρυπτον ἐγκληματικὴν ὑστεροβουλίαν, καὶ οἰκτρῶς τοὺς ἥπατων.

Γνωστόν ἐστιν διε δυνάμει ἀρθρου τινὸς τῆς συνθήκης τῆς παραδόσεως, διγερμανικὸς στρατὸς, ἐδικαιοῦτο νὰ καταλάβῃ συνοικίας τινὰς τῶν Παρισίων κατὰ τὸ χρονικὸν ἐκείνῳ διάστημα, διε τὸ ἔμελλε νὰ παρέλθῃ, μεταξὺ τῆς συγκαλέσεως τῆς ἐν Βορδιγάλοις ἔθνοσυνελεύσεως καὶ τῆς ὑπὸ αὐτῆς παραδοχῆς τῶν προκαταρκτικῶν ὅρων τῆς εἰρήνης, ἐν οἷς ἡριθμεῖτο ἡ παραγώρησις τῆς Ἀλσατίας, μέρους τῆς Λωραΐνης καὶ ἡ ἀπότισις πολεμικῆς ἀποζημιώσεως 5 δισεκατομμυρίων. Ἐπὶ τούτου τοῦ γεγονότος οἱ συστηματικοὶ ἐπαναστάται, οἱ διειροποιοῦντες τὴν παγκόσμιον δημοκρατίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀνατροπὴν, ἀμεριμνοῦντες πρὸς τοὺς ἀφορήτους ἀκρωτηριασμοὺς οὓς ἡ πατρίς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διέστατο, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ ἐρυθρίσσωσι διαπράττοντες τὰ ἐγκλήματά των ἐνώπιον τοῦ ἔχθροῦ, φρουροῦντος τὰς πύλας τῆς ἡμετέρχες πρωτευούσης,—ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου, λέγομεν, τὸ κεντρικὸν κομητάτον ἐστήριξε τὸ ὑπὸ αὐτοῦ χαλκευθὲν ἀναίδες στρατήγημα, ἀποδεικνύον ὅλως τε διε καλῶς ἐγίνωσκε τὴν ἐν πάτιν ἄμετρον καὶ γεννικὴν ἰδιοσυγ-

χρασίν τῶν Παροισ' ὄν. «Ο συνασπισμὸς τῆς ἐθνοφυλακῆς, καὶ ἀπαντα τὰ ἔξ αὐτῆς προελθόντα δεινὰ ἕσχον ὡς ἀφορμὴν τὴν ἐν τῇ γενικῇ συναθροίσει τῆς 24ης Φεβρουαρίου γενομένην ταύτην πρότασιν» «οἱ ἐπιτετραμμένοι θέλουσιν ὑποδάλει εἰς τὸν οἰκείους αὐτῶν περιοχικοὺς λόχους τὴν ἀκόλουθον ἀπόφασιν. Εἰς τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς εἰς Παρισίους εἰσόδου τῶν Πρώσων, ἀπαντα τὰ σώματα τῆς ἐθνοφυλακῆς ὑποχρεοῦνται ὅπως ἀμέσως μεταβῶσιν ἔνοπλα εἰς τὰ συνήθη αὐτῶν συγενετευκτήρια, ἵνα κατόπιν ἐπιτεθῶσι τοῦ εἰσελαύνοντος ἐπιδρομέως.» «Ἡ ἀπόφασις αὗτη ἐγένετο δεκτὴ παμψήφει.

Τοῦτο ἐστι, ἀντικείμενον λίαν λυπηρὸν, ἀλλὰ τὸ διοικοῦ ὁφείλομεν προκαταδοικῶν νὰ ἔχαντλήσωμεν, ὅπως μὴ καὶ πάλιν ἐπ' αὐτοῦ ἐπανέλθωμεν. «Οτι ἡ διοίκησις τοῦ Δήμου ἀπέρρευσεν ἐκ τοῦ κεντρικοῦ κομητάτου καὶ τῆς ἀδελφοποιήσεως διαφόρων ταγμάτων τῆς ἐθνοφυλακῆς, ὅτι τὰ αὐτὰ πονηρὰ ὅρμεμφιτα, αἱ αὐταὶ νοστραι φιλοδοξίαι ἥγαγον τοὺς ἀνθρώπους τούτους νὰ ἐγκληματήσωσι πρὶν ἡ μετὰ τὴν 18ην Μαρτίου, οὐδεμίᾳ περὶ τούτου ἀμφιφιβολίᾳ, καθότι ἀπασιι αἱ πράξεις αὐτῶν τοῦτο ἐπιβεβαιοῦνται. Οὕτω τὰ μέλη τῆς διοικήσεως τοῦ Δήμου, ὅταν κατέλαβον τὴν ἐκκενωθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν τῆς τακτικῆς κυβεργήσεως θέσιν, ἀπεπειράθησαν τὸ πρῶτον νὰ τεθῶσιν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῶν γερμανικῶν στρατευμάτων ὁ στρατηγὸς von Pape καὶ ὁ στρατηγὸς von der Thann δύνανται περὶ τούτου πολλὰ νὰ καταθέσωσιν.» Ο Λαμπρινὸς Grousset, ἐπιτετραμμένος τὰ ἔχωτεικα, πέμπει τὸν Vinot συνταγματάρχην τῶν ἐπιτελῶν, ἐδρεύοντα ἐν τῇ Στρατιωτικῇ Σχολῇ, ὅπως κομίσῃ τοὺς ἀρχηγοὺς του τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι ἡ διοίκησις τοῦ Δήμου πολεμεῖ κατὰ τῶν «Βερσαλλιῶν» καὶ οὐχὶ κατὰ τῆς Γερμανίας· κατόπιν δὲ

γράφει πρὸς τὸν Bergeret, δεῖται, ὡς γνωστόν ἐστι, ἔγγω νὰ συδυάσῃ τὴν ἀτομικότητά του μετὰ τῶν καθηκοντῶν του ὡς στρατηγοῦ, ἐπιστολὴν οὕτω πως συντεταγμένην. «Προσφιλέστατέ μοι Bergeret, τὰ παρακαλῶ ὅπως περιβάλῃς ἐπισημότητά τινα τὸ διάθημα, ὅπερ ποιοῦμεν παρὰ τῷ στρατηγῷ τοῦ 3ου σώματος τῆς πρωσικῆς στρατιᾶς. Πρόκειται νὰ μάθωμεν ἐπισήμως πότε οἱ Γερμανοὶ θὰ ἐκκενώσωσι τὰ δικαιώματα τῆς δεξιᾶς δύνης, ὅπως μὴ ἐπιτρέψωμεν τὴν ὑπὸ τὸν Βερσαλλιαίων κατάληψιν αὐτῶν. Τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον ὁφείλει νὰ διαβιβασθῇ δι' ἀξιωματικοῦ τῶν, ἐπιτελῶν ὡς κήρυκος, παρακολουθούμενου τούλαχιστον ὑπὸ διατάγματος.» «Γείσια καὶ ἴσοτης». «Ο στρατηγὸς von der Thann παρέλαβε πράγματι τὸ ἐν λόγῳ ἐπισταλμὰ καὶ ἀπλῶς ἀπεκρίνατο διτι, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο, δὲν ὥφειλε ν' ἀποκριθῇ ἢ εἰς τὴν ἐν Βερσαλλίαις ἐδρεύουσαν κυβέρνησιν.» Άλλα τοῦτο δὲν ἀρκεῖ διτε τὴν 1ην Μαΐου 1871 δ Rossel ἀνηγορεύθη ἐπιτετραμμένος τὰ τοῦ πολέμου, ἐσπευσε νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως τεθῇ εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τῶν Γερμανῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ ν' ἀγοράσῃ τοὺς ὑπὸ αὐτῶν ἐκζητηθέντας ἵππους, ὃν ἔχοντες ὅπως αὐτοσχεδιάσῃ εἰδός τι ἵπποιος. Οὐχ ἦττον ἐνθυμούμεθα διτι ἐγώπιον τοῦ καταδικάσαντος αὐτὸν εἰς θάνατον στρατοδικείου, δ Rossel ἔλεγεν. «Ἡ τρίκη, θὴ μοὶ ἐνέπνευσεν ἡ συνήκη τῆς παραδόσεως, καὶ τὸ μῆσος, ὅπερ τρέφω κατὰ τῆς Γερμανίας, μὲ ἔσυραν εἰς τὴν ἀνταρσίαν, κατὰ τὴν 19ην Μαρτίου.» Εὔκολον ἡμῖν θ' ἀπέβαινε νὰ ἐπαγάγωμεν πλεῖστα ἄλλα παραδείγματα· πλὴν τ' ἀνωτέρω ἀρκοῦσιν ὅπως ἀποδείξωσιν διτι ἡ προσχεδιασθεῖσα πάλη κατὰ τοῦ εἰσβαλόντος εἰς Παρισίους νικητοῦ ἦτο πρόφασις πρὸς συγκάλυψιν σχεδίου πρὸ πολλοῦ ὥριμάσαντος καὶ λίαν ἀκριβῶς προπορευασθέντος.

Οζτω ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς αὐτῆς ἐκφυγῆς, δηλ. τοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς Πρώσους ἀπὸ τοῦ νὰ καταλάβωσι τὰ πυροβόλα τῆς ἐθνοφυλακῆς, τὸ κεντρικὸν κομητάτον κατέσχε τηλεόλα τινὰ, ἔστησεν αὐτὰ εἰς Belleville καὶ Montmartre, ἀπεποιήθη δὲ νὰ τ' ἀποδώσῃ εἰς τὸ κράτος πολὺν γρόνον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν ἐκκένωσιν τῶν Παρισίων, συνάψκεν τοιούτοτρόπως πάλην μὴ περιτωθεῖσαν ἢ τὴν 28^{ην} Μαΐου ἀνὰ μέσον τῶν ἐρειπίων καὶ τῶν σφαγῶν.

Τὸ κεντρικὸν κομητάτον παρενέβη ἐπισήμως κατὰ πρώτην φορὰν τὴν νύκτα τῆς 26^{ης} πρὸς τὴν 27^{ην} Φεβρουαρίου, δίδον διαταγάς, αἵτινες ἐξετελέσθησαν, εἰς τοὺς ἐν ὑπηρεσίᾳ ἀξιωματικοὺς τῆς ἐθνοφυλακῆς τῆς ΣΤ'. ἡμιλοχίας· ἀλλὰ δὲν ἐδράδυνε μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὅπως ἀποδείξῃ τὴν δύναμίν του καὶ τὴν ἐνέργειάν του. Τοῦτο, διὰ τῶν ἐπιτετραχμένων του, δργάνωσε τὰς θορυβώδεις ὁμάδας τὰς παρελαυνούσας εἰς τὰ περιπόλια (boulevards), τὰς συναθροίζομένας ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Βαστίλης καὶ ἀδύοτες περὶ τὴν στίλην τοῦ 'Ιουλίου. Ἐκεὶ οἱ ἐθνοφύλακες, οἵτινες ἥδη ἀσμένως ἀπεκάλουν ἔχυτοὺς «ὅμοσπόνδους» καὶ οἱ λειποτακτήσκαντες στρατιῶται, ἥδελφιζον, ἀντῆλλασσον ἀνθοδέσμας ἐξ ἐρυθρῶν ἀμυράντων, καὶ ἐπευφήμουν διὰ τῶν συγκεχυμένων αὐτῶν ἀραυγῶν τὸ αἴμαρχον ράχος, τὸ ὅπιον ναύτης τις ἐνεπήγυνεν εἰς τὴν γεῖχ τοῦ Δαιμονίου τῆς ἐλευθερίας.⁹ Τρομερὸν γεγονός, τὸ ἐποίην θὰ ἐφρίνετο ἀδύνατον ὅτι σιγένη ἐν ἐξηγενισμένῳ ἔθνει, ἐάν δὲν ἐγινώσκομεν ὅτι αἱ θρησκεῖαι, τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ ἡ ηθικὴ εἰσὶν ἀνίκανα ὅπως ἐξαλείψωσιν ὀλοσχερῶς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ζωώδη κατάστασιν, γεγονός τερατῶδες, λέγομεν, ἀπέδειξεν αἴφνης εἰς τοὺς ἥττον δέινοδερκεῖς εἰς ὅπιον βαθύμων θηριωδίας περιηλθεν ἡ πεπωρωμένη μερὶς τῶν παρισιῶν κατοί-

κων. Τὴν 26^{ην} Φεβρουαρίου, τὸ πλήθυος συνεσπειροῦτο εἰς τὴν πλατείαν τῆς Βαστίλης, λίγην ζωηρούν, θορυβώδεις, ἀνακράζον, καὶ περιελθὸν ἥδη, ὡς ἐκ τοῦ ἀπλοῦ συναθροισμοῦ, εἰς ἀπερίγραπτον νευροπάθειαν. Ἀρχαῖς τις διευθυντής τῆς ἀστυνομίας, ὄνδρας Vincenzini, ἀνεγνωρίσθη καὶ ὑπεδείχθη. Πληγεὶς τὸ πρόσωπον καὶ ἐξυθρισθεὶς ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ κατέβρωσε νὰ καταφύγῃ εἰς τις καπνοπωλεῖον ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ 'Αγίου 'Αντωνίου' ἐκεῖθεν δὲς ἀπεσπάσθη ὑπὸ τακτικῶν στρατιωτῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ 21^{ον} καὶ 23^{ον} τάγμα τῶν ἀκροβολιστῶν, τάγμα ταχέως συγκρατισθὲν διαρκούσσεις τῆς πολιαρκίας, δι' ὑπόπτων στρατιωτικῶν στοιχείων συλλεγθέντων ἐν Παρισίοις. Ο Vincenzini ἐσύρθη μέχρι τοῦ φυλακείου, ὃπου ὁ ἀξιωματικὸς ἔθηκεν αὐτὸν εἰς ἀσφαλὲς μέρος καὶ διέταξεν ὅπως κλεισθῶσιν αἱ κιγκλίδες. Τὸ τυρβάζον πλῆθος ἐξημμένον ἔνει προφρονοῦς αἰτίας ὡρηστον εἰς τὸ φυλακεῖον, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ὅπιου ἀντέστη, καὶ ἀπεποιήθη ἐντόνως νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν δεσμώτην του. Οὗτος ἀνεδείχθη πράγματι ἡρωικού εἰπών εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ φυλακείου. «Σὺ καὶ οἱ ὑπὸ τὰς διαταγάς σου θὰ σφραγίτε ἀνωφελῶς· καὶ ἀνόγων τὰς κιγκλίδας, παρεδόθη εἰς τὸν συρτετώδη σχλον. Διαρκουσῶν δύο ὥρων, περιήγαγον αὐτὸν πέριξ τοῦ στυλοβάτου, καὶ ἔδερον τοσοῦτον σκληρῶς ὥστε τὸ πρόσωπόν του ἀπώλεσε τὴν ἀνθρωπίνην αὐτοῦ μορφήν. Ἐπειράθησεν νὰ τὸν ἀπαγχονίσωσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ κατέβρωσαν. Τὸν ἥγανον εἰς τὴν σχλήν τοῦ ποταμοῦ, ἔδησαν αὐτοῦ πόδας καὶ χειρας, τὸν προσήλωσαν ἐπὶ σκύδος καὶ τὸν ἔρριψκεν εἰς τὸ ρεῦμα. Ἡτο ρωμαλέος ἀνήρ: «Ἐπρεπεν» εἶπεν αὐτόπτης μάρτυς, «νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸ θάρρος λέοντος ὅπως δυνηθῇ ἔτι νὰ ποιήσῃ τελευταῖαν ἀπόπειραν, μετοχεῖσαν τῷ εἰχον ἐπιβάλει.» Κατέβρωσε ν' ἀπελλαγῇ τῶν δεσμῶν,

καὶ οὐχίσεις νὰ κολυμβήῃ ὅπως φθάσῃ εἰς τὸν Σηκουάναν, καθότι τὸν εἶχον ρίψει εἰς τὴν διώρυχα. Ἐν τούτοις δὲ σχέλος δρμῶν ἐπὶ τῶν δύο δύχθων τοῦ ποταμοῦ, ἐλαθοθέλει αὐτὸν καὶ ἐπάτασσε διὰ πλίνθων ληφθέντων ἐκ τίνος πλοιαρίου ἡγκυροθολημένου παρὰ τῷ κρηπιδώματι· ὁ κυθερήτης προσκόπου πλοιαρίου τῷ ἔρριψεν ἐπιπλεύστην, ὃν οὖτος δὲν ἦδυνθῆτον ἀρπάσῃ ἐξηρθενίσθη, καὶ δὲν κατωρθωσεν ὅπως προσεγγίσῃ εἰς τοὺς σκόλοπας τοῦ χρακώματος· ἐπλησίαζε τέλος εἰς τὴν δύχθην, ὅτε ἀνθρωπὸς τις ἀνέβη τὴν κεφαλήν του διὰ ἀρπαγοφόρου καμακίου, ἄλλος τις ἔρριψεν αὐτῷ πλίνθον κατὰ πρόσωπον· ὃ δυστυχής ἐκίνετο ἀκαταλογίστως, πλέων μᾶλλον ἢ κολυμβῶν· ἐλαυνόμενος ὑπὸ τοῦ βενύματος, κατέδυσεν ὑπὸ τὰ ἐν τῷ ἄκρῳ τῆς νήσου τοῦ Ἀγίου Λουδοβίκου καθωρισμένα ἀκάτια καὶ δὲν ἀνεψάνη πλέον. Τῷ ἀφήρεσαν τὸν ἐπεγδύτην του, εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ δοπίου ἀνευρέθη τὸ χαρτοφυλάκιον του, ὅπερ ἐξίτασαν μετὰ περιεργείας, καθότι ἐν αὐτῷ θεοβαίως θὰ ἐφύλαττε τὸ μυστήριον τῶν «προδόσιῶν του». Ἄνγγινος ἀσημάντους λογαριασμοὺς ἔζειδων, καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀπόφθεγμα, ὅπερ θεοβαίως θὰ εἴχεν ἀντιγράψει ἐκ τίνος ηθικοθρησκευτικοῦ βιβλίου. «Ἄποφεύγετε τὸν ἀσεβῆ, καθότι ή πνοὴ αὐτοῦ δηλητηριάζει, ἀλλὰ μὴ μισῆτε αὐτὸν, καθότι τις γινώσκει ἐὰν ἥδη οἱ Θεῖς μετέβαλε τὴν καρδίαν του!» Διηγοῦνται δὲ οἱ Κύρ. Βίσμαρκ, συνδιαλεγόμενος μετά τίνος ἀμερικανοῦ ἐφημεριδογράφου, εἶπεν· «Οἱ Γάλλοι εἰσὶν Ἐρυθρόδερμοι.» Τὶ ὑπηρίτετο λέγων τοῦτο; «Υπηρίτετο τὸν θάνατον τῶν στρατηγῶν Lecomte καὶ Clément Thomas, τοὺς ἐμπρησμοὺς τῶν Παρισίων, τὴν σφαγὴν τῶν δυρήων καὶ τὴν καταδίκην τοῦ Vincenzini;

(Επετεια: συνέχεια)

Π. ΚΑΤΑΙΒΑΤΗΣ.

ΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ

(Συνέχεια, ἕρα φυλ. ΣΤ'.)

«Οτε αἱ ἀποσκευαὶ τοῦ πυροβολικοῦ ἡσὶ οἱ παρ' αὐτῷ διετάχθησαν νὰ παρασκευάσωσιν, ἥσαν ἐπὶ τέλους ἔτοιμαι, οἱ Θεόδωρος ἐβάδισε τὴν δόδον τῶν Μαγδάλων. «Ο καιρὸς τοῦ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Δέρρα-Ταβέρ, ὅπου δὲν πάντα τῶν σωρῶν τῶν ἀτάφων πτωμάτων προξενηθεὶς λοιμὸς ἡπείλει νὰ συζευχθῇ μετὰ τῆς σιτοδείας, ὑπελείπετο μόνον ὅπως τιμωρήσῃ τὸν Νέγους καὶ τοὺς τελευταίους δορυφόρους. Τῇ 10 Οκτωβρίου αὐτὸς ἐβαλε πῦρ εἰς τὰς οἰκοδομὰς τῆς Δέρρα-Ταβέρ, καὶ κατέστρεψεν ἄπαν ἐκείνο τὸ φρούριον, ἀφίσας μόνον ναόν τινα ὃν ὠκοδόμησε πρὸς ἀγνισμὸν προηγουμένης ἱεροσυλίας του πραχθείσης εἰς Γόνδαρ.

Τὸ κίνημά του τοῦτο τῆς ὑποχωρήσεως ἀληθῶς ὑπῆρχε τὸ μεγαλείτερον τεράστιον ὅσων ποτὲ ἐξετέλεσεν· οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς αὐτοῦ θήθεις διακιθεύσει ἔστιτὸν ἐν ἐκείνῳ τῷ κινδύνῳ, καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἀνθρωπὸς θήθειν ἐπιτύχῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπικίνδυνον διάβασιν τῶν δρέων ἀτινα ὑψοῦντο ἐνώπιόν του· ἐχρειάζετο ἄπασα ή ἐνέργειά του, καρτερία καὶ σιδηρᾶ θέλησις ὅπως ἀψηφήσῃ τις ταύτην τὴν ἐπιχείρησιν.

Δὲν εἶχε μετ' αὐτοῦ πλέον τῶν πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, ὅλων ἐν κακῇ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥτιον καταστάσει, ἐξησθενισμένων ὑπὸ τῆς πείνης ἢν ὑπέστησαν, δυστρεπτημένων καὶ καρδούντων μόνον πρόσφορον περίπτωσιν ὅπως φύγωσι. Πρὸς τούτοις ἥτο ἀνάγκη νὰ προστατεύσῃ καὶ διαθέρψῃ περὶ τὰς τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα χιλιάδας σκευοφόρων, ἀνωφελῶν ὄντων ἢ δλίγης ὀφελείας.

Εἶχε πρὸς τούτοις ἐκατοντάδας τι-